

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kangasvieri, Teija; Vaarala, Heidi

Title: Pohjoismaiset kieliparlamentaarikot koolla

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

Kangasvieri, T., & Vaarala, H. (2016). Pohjoismaiset kieliparlamentaarikot koolla. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15.4.2016(Huhtikuu).
<http://www.kieliverkosto.fi/article/pohjoismaiset-kieliparlamentaarikot-koolla/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Pohjoismaiset kieliparlamentaarikot koolla

Teija Kangasvieri ja Heidi Vaarala

Seitsemäs valtakunnallinen Kieliparlamentti järjestettiin 7.4.2016 opetus- ja kulttuuriministeriössä Helsingissä. Tänä vuonna teemana oli pohjoismaisessa kielimaisemassa tapahtuneet muutokset. Kieliverkosto järjesti parlamentin yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa osana Suomen Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuusvuoden ohjelmaa. Vieraaksi saapui Pohjoismaisen ministerineuvoston asiantuntijaryhmä *Ekspertgruppen Nordens Sprogråd*, joten parlamentissa oli tällä kertaa edustus kaikista Pohjoismaista. Paikalla oli yhteensä kuutisenkymmentä kielikoulutuksen asiantuntijaa.

Parlamentin alustuksissa yliopistonlehtori *Päivi Juvonen* Tukholman yliopistosta, opetusneuvos *Doris Amland* Norjan Opetushallituksesta (Utdanningsdirektoratet) ja yliopistonlehtori *Maria Ahlholm* Helsingin yliopistosta käsittelivät vasta maahan tulleiden (kieli)koulutuksen järjestämistä edustamissaan Pohjoismaissa. Juvonen totesi alustuksessaan, että kaikki opettajat ovat oman oppiaineensa kielen opettajia ja kaikkien opettajien on osallistuttava kielikasvatukseen. Amland ja Ahlholm toivat kommenttipuheenvuoroissaan esille maahanmuuttajien kielenoppimiseen laadittuja verkko-oppimateriaaleja/resursseja. Norjassa on laadittu skolekassa.no -sivusto, jossa voi opiskella norjaa ja eri oppiaineita omalla äidinkielellään. Helsingissä on laadittu [Suomen kieli sanoo tervetuloa](http://Suomen_kieli_sanoo_tervetuloa) -menetelmäsivusto vapaaehtoistyötä tekeville kielioppaille. Lisäksi on käynnissä [Long Second](http://Long_Second) -hanke, jossa tutkitaan, kuinka maahanmuuttajaoppilaat oppivat suomea toisen kielenä. Puheenvuorojen materiaalit ovat saatavilla [Kieliverkoston portaalissa](http://Kieliverkoston_portaalissa).

Parlamentin pienryhmätyöskentelyssä puolestaan keskusteltiin opetuksen uudistamisen keinoista, yksityisen ja julkisen maahanmuuttajien kielikoulutuksen järjestämisestä, turvapaikanhakijoille järjestettävästä vapaaehtoistoiminnasta sekä maahanmuuttajien kielitaidosta ja työllistymisestä. Parlamentissa todettiin, että kaiken kaikkiaan Pohjoismailla ei ole varaa olla integroimatta vasta maahan tulleita yhteiskuntiinsa, kuten Amland puheenvuorossaan totesi, "Har vi råd til noe annet?".

Lehden tässä numerossa käsitellään kielen oppimista ja opettamista vieraiden kielten, viittomakielen ja äidinkielen näkökulmista. Maahanmuutto ei ole todellakaan ainoastaan suomi toisena kielenä -opettajien asia, vaan myös valveutuneet vieraiden kielten opettajat pohtivat joka päivä sitä, miten luokan monikielisyys vaikuttaa kielten opettamiseen ja oppimiseen. *Petra Linderoos* tutki vieraiden kielten oppituntien monikielisyyttä väitöskirjatyössään. Lektio julkaistaan tässä numerossa saksaksi, ja taitaakin olla kyseessä ensimmäinen kerta, kun lehti julkaisee saksankielisen artikkelin. Nyt lukijan (pölyttyneet) taidot hyötykäyttöön!

Tässä lukijan tueksi kuitenkin tiivistystä väitöskirjan tuloksista. Tutkimuksessa selvitetään, millä tavalla suomalaisessa koulujärjestelmässä suhteellisen uutta ilmiötä, monikielisyyttä, käsitellään peruskoulun vieraiden kielten oppitunneilla. Tutkimus keskittyy siihen, miten maahanmuuttotaustaiset kaksi- ja monikieliset oppilaat voivat hyötyä aikaisemmista yksilöllisistä kielikokemuksistaan, kielen oppimiskokemuksista ja kielitietoisuudestaan, sekä millaisena voimavarana nämä toimivat heidän kielten oppimisessaan. Monikieliset oppilaat kääntävät uusia sanoja suomeksi ja omalle äidinkielelleen. He vertailevat uutta kieltä ja kulttuuria sekä Suomen että oman kulttuurinsa piirteisiin. Lisäksi he tunnistavat monikielisen tietotaitonsa tuomat edut ja ovat tietoisia äidinkieltensä ja vieraan kielen välisistä yhteyksistä. Eduista huolimatta monikielisten oppilaiden äidinkielet jätetään usein huomiotta vieraiden kielten oppitunneilla. Toisaalta kielten opettajat ovat epävarmoja siitä, miten heidän tulisi toimia monien äidinkielten kanssa, ja toisaalta heiltä puuttuvat pedagogiset menetelmät monikielisten oppilaiden tukemiseen. Linderoosin tulokset osoittavat myös, että kielten opettajilla ei ole tarpeeksi tietoa maahanmuuttotaustaisten oppilaiden aikaisemmista kielenoppimiskokemuksista, eivätkä he ole yleensä mukana oppilaiden huoltajien ja koulun välisessä yhteistyössä. Myös oppilaiden perheiltä saatava tieto voisi olla eduksi opetusta suunniteltaessa. Vieraiden kielten opettajan- ja täydennyskoulutuksessa olisi hyvä pohtia tehokkaita pedagogisia metodeja monikielisten lasten kielirepertuaarin hyödyntämiseksi.

Kun kieltä opetetaan toisena kielenä, opettaja joutuu säätämään toimintaansa monin tavoin. Miten huomioin ryhmän aiemman osaamisen ja heterogeenisuuden? Miten huomioin opetussuunnitelman ja käytettävissä olevat opetusmateriaalit? Mikä on oma oppimiskäsitykseni ja miten se vaikuttaa toimintaani? Miten saan oppilaista esiin heidän sisäisen motivaationsa opittavaa kohtaan ja miten oppilaat löytävät opittavasta asiasta merkityksellisyyden itselleen? Näitä samanlaisia asioita pohtivat luonnollisesti myös viittomakielen opettajat. Jyväskylän yliopiston viittomakielen oppiaineen opettajat ja tutkijat *Danny De Weerd*, *Juhana Salonen* ja *Arttu Liikamaa* kirjoittavat aiheesta ja osallistuvat näin keskusteluun opettajien pedagogisten taitojen kehittämisestä, kun viittomakieltä opetetaan äidinkielenä, vieraana tai toisena kielenä.

Tässä numerossa on monta artikkelia, jotka pohjautuvat kiinnostaviin opinnäytetöihin. *Henna Paakki* on tutkinut aikuisopiskelijoiden kokemia englannin kielen puhumiseen liittyviä ongelmia ja niiden syitä. Paakki vertaili tutkimuksessaan suomalaisia ja japanilaisia oppijoita, ja kertoo millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä heidän kokemuksistaan on löydettävissä. Opettajiksi valmistuneet *Titta Pentikäinen*, *Meija Meuronen* ja *Elisa Auvinen* ovat kirjoittaneet tähän numeroon pro gradu -tutkielmiensa pohjalta. Pentikäinen on laatinut materiaalipaketin alkuopetusikäisten lasten saksan kielen kielisuihkutukseen. Hän on koostanut paketin omien kielisuihkutusopetuskokemustensa perusteella. Meuronen esittelee jyväskyläläisessä kielileiritoiminnassa syntynyttä leikki-, peli- ja tehtävävalikoimaa. Näistä jokainen opettaja löytää keinoja opetuksen toiminnallistamiseen. Auvinen puolestaan kertoo kirjallisuusterapiakokeilustaan, jossa lukiolaiset saivat luovan kirjoittamisen keinoin tehdä matkan lapsuutensa minään.

[Jäiden lähtöä odotellessa!](#)

Kirjoittajista Teija Kangasvieri on tutkimuskoordinaattori ja Heidi Vaarala yliopistotutkija Kieliverkostossa.